

Polismyndigheten

Justitiedepartementet

Er referens Ju2024/00057

Polismyndighetens remissvar avseende remissen Ett starkare skydd för offentliganställda (SOU 2024:1)

Sammanfattning

Polismyndigheten ställer sig bakom det särskilda yttrande som Polismyndighetens expert har lämnat till utredningen.

Polismyndigheten tillstyrker de straffrättsliga förslag som utredningen lämnar men har vissa synpunkter. Förslaget om ett starkare skydd för uppgifter inom den personaladministrativa verksamheten tillstyrks av Polismyndigheten. Polismyndigheten tillstyrker även förslaget som utredningen lämnar i fråga om stärkt sekretess för uppgifter om polisstudenter men ser ett behov av att namnuppgifter skyddas i ökad utsträckning.

Utredningen har gjort en omfattande kartläggning av offentliganställdas utsatthet för våld, hot och trakasserier. Kartläggningen visar att situationen är mycket allvarlig och den bedöms innebära stora risker ur ett samhällsperspektiv. Polismyndigheten instämmer i bedömningen och anser att det finns behov av mer långtgående åtgärder för att motverka utsattheten än de förslag som lämnas av utredningen, särskilt i fråga om minskad exponering av offentliganställdas namn i dokumentation.

I sammanhanget vill Polismyndigheten framhålla att myndigheten välkomnar förslagen i propositionen *Ett stärkt skydd för vissa polisanställda* (prop. 2023/2024:102). Förslagen innebär att polisanställda som arbetar mot viss grov organiserad brottlighet kan få ett skydd för sin identitet i dokumentation när det föreligger risk för våld eller hot. Det finns emellertid ett behov för polisanställda att kunna använda sig av annan beteckning än namn i dokumentation i fler situationer än när hotbilden kommer från kriminella nätverk. Det är angeläget att frågan får fortsatt hög prioritet inom ramen för det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Polismyndighetens synpunkter

I betänkandet lämnas ett flertal förslag i syfte att stärka det straffrättsliga skyddet för tjänstemän. Polismyndigheten ser positivt på förslagen men lämnar följande synpunkter.

Avseende förslagen om brott mot tjänstemän

Om begreppet myndighetsutövning

Eftersom utgångspunkten för det straffrättsliga skyddet fortsatt utgår från begreppet myndighetsutövning omfattas inte gärningar som sker enbart för att en person har en viss befattning, exempelvis angrepp mot en befattningshavare som framträtt i media. Vidare omfattas inte situationer där anställda blir förföljda på vägen hem från arbetet eller trakasserade på fritiden, om det inte kan knytas till en viss tjänsteåtgärd. Polismyndigheten ser behov av en reglering som i ökad utsträckning omfattar situationer där offentliganställda utsätts för hot, våld och trakasserier när angreppet föranleds av tjänsten.

Om våld och hot mot tjänsteman

I betänkandet anges att hot om våld, skadegörelse och allvarigare fridsbrott kan utgöra hot mot tjänsteman, även om hoten uttalas förtäckt. Polismyndigheten har lyft problematiken med att poliser utsätts för subtila hot genom att den misstänkte eller andra personer nämner polisens hemadress eller faller kommentarer om polisens närstående eller andra personliga förhållanden i syfte att påverka polisens handlande. För en offentliganställd som mottar en sådan kommentar om personliga förhållanden i sin tjänsteutövning är risken stor för att det uppfattas som ett hot, vilket kan komma att påverka det fortsatta handlandet. Andra exempel är när polisanställda blir filmade på sin fritid av kriminella eller att personer sprider bilder och skriver nedsättande kommentarer om den polisanställda på sociala medier. Polismyndigheten ser ett behov av att gränserna för det straffbara området vid förtäckta hot tydliggörs i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Om angrepp mot tjänsteman och förolämpning mot tjänsteman

Polismyndigheten ser positivt på att förslagen genomförs. De innebär förbättrade möjligheter till lagföring när offentliganställda utsätts för kränkningar och bidrar därmed till ett stärkt skydd för offentliganställda.

Avseende förslagen om minskad exponering av namn i dokumentation

Om förslaget att namn får utelämnas i en skriftlig underrättelse om beslut

Polismyndigheten ser positivt på att utredningen lämnar ett förslag om att namn får utelämnas i underrättelser om beslut i vissa fall men instämmer i

vad som förs fram i det särskilda yttrandet från Skatteverkets expert i utredningen. För att bestämmelsen ska få avsedd effekt skulle myndigheterna behöva få större möjlighet att avgöra när bestämmelsen får tillämpas. Bestämmelsen behöver också kombineras med ett starkare skydd för identiteten för att få tillräcklig effekt. Polismyndigheten anser att dessa frågor bör utredas närmare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Förslag rörande annan beteckning än namn i dokumentation

I betänkandet lämnas ett alternativt förslag som medger att poliser som har beviljats särskilt tjänstekort får möjlighet att, vid dokumentation enligt 27 § polislagen (1984:387), ange ett tjänstgöringsnummer istället för namn.

I det särskilda yttrandet från Polismyndighetens expert i utredningen har framförts att förslaget är för snävt utformat. Polismyndigheten ser behov av lagstiftning som möjliggör för polisanställda att använda en annan beteckning än namn vid dokumentation när det föreligger en risk för att den anställda eller någon närstående till denne utsätts för hot eller våld. Möjligheten bör inte vara begränsad till anställda som redan innehar särskilda tjänstekort. Det handlar inte om ett anonymt beslutsfattande utan det ska även fortsättningsvis finnas en spårbarhet och möjlighet att granska enskilda befattningshavare.

Polismyndigheten välkomnar förslagen som lämnas i propositionen *Stärkt skydd för vissa polisanställda*. Förslagen innebär ett ökat skydd för polisanställda vid brottsbekämpning som riktar sig mot kriminella nätverk. Det finns emellertid ett skyddsbehov när polisanställda riskerar att utsättas för våld och hot från ensamagerande kriminella eller från mer löst sammansatta grupperingar. Som förs fram i det särskilda yttrandet och i likhet med förslaget i ovan nämnda proposition bör regleringen kombineras med ett adekvat sekretesskydd för polisanställdas namn.

Polismyndigheten ser även ett behov av att polisanställda vid en särskilt allvarlig hotbild, ska kunna vittna i domstol under en annan beteckning än namn.

Dessa behov bör omhändertas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Motsvarande förslag har nyligen lämnats av en norsk utredning om skydd för identiteten för polisanställda och kriminalvårdsanställda.¹ Särskild vikt läggs vid statens förpliktelser enligt artikel 2 EKMR. Staten bedöms vara skyldig att vidta förebyggande åtgärder för att skydda liv och hälsa för utsatta inom polisen och kriminalvården samt deras anhöriga. I det norska betänkandet

---

¹ Se betänkandet *Maktens ansikt- Skjermet identitet for ansatte i politiet og kriminalomsorgen?* (NOU 2024:5).

föreslås att polisanställda i vissa fall får vittna anonymt i straffrättsliga processer i domstol. Det föreslås vidare att polisanställda får använda tjänstenummer i beslut under vissa förutsättningar.

Avseende de alternativa förslagen om stärkt sekretess

Polismyndigheten ser positivt på att det lämnas förslag som syftar till ett stärkt sekretesskydd för personer som studerar till polis och i personaladministrativ verksamhet. Avseende förslaget som avser sekretessen för uppgifter om polisstudenter bör emellertid övervägas om även namn ska omfattas av regleringen. Polismyndigheten ser behov av att namnen på polisstuderande skyddas i syfte att minska risken för kartläggning av studerande och därmed skydda verksamheten från infiltration och påverkansförsök. Om namnet inte omfattas av sekretesskydd blir bestämmelsen enkel att kringgå eftersom övriga personuppgifter i normalfallet finns lättillgängliga vid en sökning på internet.

Konsekvenser för Polismyndigheten

De straffrättsliga förslagen bidrar i viss mån till ett starkare medarbetarskydd, vilket kan bidra till något bättre förutsättningar för Polismyndigheten att fullgöra sitt uppdrag. Förslagen bedöms emellertid inte vara tillräckliga för att tillgodose offentliganställdas behov av skydd mot våld, hot och trakasserier.

Yttrandet har beslutats av rikspolischefen Petra Lundh. Vid den slutliga handläggningen har rättschefen Gunilla Hedwall och juristerna Tony Back och Ylva Marsh, föredragande, deltagit.

POLISMYNDIGHETEN

Petra Lundh

Ylva Marsh

Kopia till

Justitiedepartementet (PO)
Arbetsstagarorganisationerna
Rikspolischefens kansli